

İktidar korkuyu kullanır

BİLGE YAĞMURLU* @byagmurlu

*“Morde ratesden,
Esur tinda serg! Teslarom portog tis
ugor anleter, ferto zist Norgunk!
UBOR-METENGA”*

Bir seneden biraz fazlası var; belediye seçimlerine yaklaşırken art arda gerginlik haberleri geliyordu. Ne olup bittiğini yine anlamaya çalışırken, aklıma altı sene kadar yaşadığım Avustralya gelmişti. Birden çok seçim görmüştük Avustralya’da; hepsini John Howard kazanmıştı. Howard ülkeyi en uzun yöneten ikinci başbakan; on bir sene.

Ne zaman seçimler yaklaşır, “ülkeyi Çinliler istila edecek” korkusu sarardı ortalığı. Bir anda çok sayıda kaçak gemi yakalanır, Avustralya ölçütünde endişe verici bir diplomatik kriz yaşanır, uluslararası gerilim olurdu. Kim müttefikimiz, kim değil, bu uzak diyarda kim ne zaman yetişip bizi kurtarabilir, diye bir endişe alırdı insanları. Avustralyalı arkadaşlar derdi ki, her seçim zamanı memlekete korku salacak bir kriz mutlaka çıkar.

Şimdi bunları okurken yüzünüzde bir tebessüm beliriyor olabilir. Açıklamam lazım. Avustralya denen o barışçıl, güzel ülkenin (Aborijinlerin neredeyse yok edildiğini, kalanların alkolle “teselli edildiğini” teslim ederek söylüyoruz) bilinen iki korkusu vardı. Biri geçmiş bir zamanda ülkeyi istila eden tavşanlar ve daha güncel olarak da, tam olarak üreme vesilesiyle değil ama kendi toprağına sığamamanın getirdiği doğal taşma sebebiyle en yakın boş araziye, yani Downunder’a, kayıverme ihtimali olan Asyalılar!

Ülkede huzur ve sükunete yabancı olan bizler içinse, Asyalıların olası istilası üstünden millete korku salınabilmesi çokca sürrealdi. Keza biz o sırada Türkiye’den gelen ve “Babam neden öldürüldü anne” kitap serisinin yazılmasına sebep olan cinayetlerin haberini alıyor, kimin neyi neden yaptığını anlamaya çalışıyorduk. Babam neden öldürüldü anne, bu kan kurumaz, dipsiz kuyu, kurşunlar hepimize... serinin dördüncü kitabı. Avustralya’daki son üç yılımda Ahmet Taner Kışlalı, Gaffar Okkan ve Necip Hablemitoğlu öldürülmüştü; kitabın dördüncü serisinde yer alan isimler. Ve bir de gerçek ölü sayısının hiç bilinmediği büyük bir deprem olmuştu ve bir de...

İşte bu ‘bir de’lerin bitmediği yerlerde etrafa korku salabilmeniz için sanal bir Asyalı baskınından fazlası gerekir.

Şanslı insanların sadece George Clooney filmlerinde gördüğü olaylardaki gibi içinde roket, bomba, silah, yakma yakma, esir alma, öldürme olan.

Hemen her konumdaki otorite figürünün (devlet, anne-baba, öğretmen dahil) istediğini kısa yoldan elde etmek için başvurduğu bir yoldur korku manipülasyonu. Çünkü korku hayatta kalmayla ilgilidir, yaşamsaldır.

Dolayısıyla korku en temel, en kolay ortaya çıkan duygudur.

İçgüdüselidir. Beyin, korkuyu algılamaya hazır haldedir. Böylelikle çevredeki tehditleri fark etmemizi, kendimizi korumak için gerekeni yapabilmemizi sağlar.

Korku öğrenilir de. Bir şeyden korkulması gerektiğini öğrenmek için, olayı bizzat yaşamamız gerekmez. Başkasının başına geleni izleyerek de, beyin korkuyu öğrenir.

Korku, bilinmeyene şüpheyle yaklaşmaya sebep olur. Tanıdık, bilindik olan, yeniye tercih edilir. Korku bilinmeyenin daha riskli olduğunu söyler bize; kişinin hareket etme kabiliyetini azaltır, muhafazakarlaştırır, yani olanı muhafaza etmeye, korumaya yöneltir.

Doğal afetlerde hayatta kalma en temel güdüdür; bu sebeple bir ülkedeki doğal afet toplulukları birleştirir. Aynı şey doğal olmayan ama ülkece paylaşılan afetler için de söz konusudur; savaş, terör veya yol-su-elektrik benzeri kaynakların kıtlığı gibi. Tehdit algısının yarattığı korku, bu “düşman” a karşı insanları biraraya getirir.

İşte, hayatta kalmayı sağlayan bu temel işlevinden dolayı, korku manipüle edilmeye çok açıktır. Bu manipülasyon siyasette de sık kullanılır. Korkunun akla nasıl hükmettiğini ve Amerikan po-

litikasında korkudan ne şekilde yararlandığını, A.B.D. eski başkan yardımcısı Al Gore ‘Assault on Reason’ başlıklı kitabında çok güzel anlatır. Hayatta kalabilmek için insan hem akla, hem korkuya ihtiyaç duyar. Ama ikisinin ağırlığı eşit değildir. Aklın korkuyu azaltması mümkün olabilmekle birlikte, esas olarak görülen korkunun aklı durdurduğudur.

Irak işgaline giden süreçte, George W. Bush yönetimi gerçekleri gizleyerek, Irak’ın ülke ve dünya için ne büyük bir “terörist” tehdit olduğunu yüksek perdeden sürekli tekrar etmiştir. 11 Eylül saldırısının halkta yarattığı korku ve tehlike algısı, hedef saptırılarak Saddam’a yönlendirilmiş, “Amerikan şehirlerine nükleer saldırı” konulu fantastik görsellerle korku pekiştirilmiştir. Bu propaganda o kadar etkili olmuştur ki, Amerikalıların 3/4’ü 11 Eylül saldırısının ana sorumlusunun Saddam Hüseyin Hava Korsanları olduğuna inanır hale gelmiştir. Yaratılan bu düşman algısı hem Irak’ın işgalinde, hem de seçim kampanyasında kullanılmıştır. Bush, korku politikasını “Demokratlar kazanırsa, teröristler kazanır” sloganını kullanacak kadar ileriye de götürmüştür.

Kısacası, korku aklın önüne geçecek kadar baskın olma potansiyeli taşır. Ve o kadar yaşamsaldır ki bizi esir alabilir. ‘Korkuyu Beklerken’de bunu hissederiz.

Oğuz Atay’ın kahramanı, korkularını gizlemek için geldiği o ücra, تنها, tekinsiz sokaktan korkar. Her şeyden tedirgindir, her adımını düşünür. Evde bulduğu zarfı açamaz, içinden çıkabilecek kağıdı düşünerek korku duyar. Mektubu nihayet eline alabildiğinde okuyup anlayamaz. Bilmediği bir dilde olduğunu düşündüğü mesajı birinin tercüme etmesine ihtiyacı vardır. Yapılan muh-

11 Eylül saldırısının halkta yarattığı korku ve tehlike algısı, hedef saptırılarak Saddam’a yönlendirilmiş, “Amerikan şehirlerine nükleer saldırı” konulu fantastik görsellerle korku pekiştirilmiştir. Bu propaganda o kadar etkili olmuştur ki, Amerikalıların 3/4’ü 11 Eylül saldırısının ana sorumlusunun Saddam Hüseyin Hava Korsanları olduğuna inanır hale gelmiştir.

temel çeviri şöyledir:

“Mektubu aldığımız andan itibaren evinizden hiç çıkmamanızı size kesinlikle bildiririz. Dikkat! ya da size uyarırız! dikkatinizi çekeriz!

ÜSTÜN-YOL”

Ashında mektubu aldıktan sonra evinden çok kez de çıkmıştır. Ama artık çıkamaz. Korkuyla bekler(ken).

Çünkü korku aklı bastırır, bizi paralyze eder.

Avustralya’da, Amerika’da ve burada olanlar daha önce de gördüğümüz bir dilde yazıldı. Evet bu dili çok iyi bilmiyoruz ama görünce tanıyoruz. En azından deneyimlerimiz, bize tercüme edilen mesajların doğru olmadığını söylüyor.

11 Eylül saldırısındaki terörist grupta tek bir Irak vatandaşı yoktu.

Avustralya’yı Asyalıların istila etmesi, tavşan istilasından daha düşük olasılık.

Savcıyı Geziciler öldürmedi.

Berkin Elvan, 14 yaşında bir çocuktu.

Barış ve kardeşlik istediğini söyleyen siyasi parti, barış ve kardeşlik istiyor.

Aksini söyleyen mesajlar, korkunun aklı bastırması içindir. Korku, hareket etmemizi, mevcut durumu değiştirmemizi engellemeye yöneliktir. Bize, zaten o iyi tanımadığımız ve şüpheyle yaklaştığımız yeni durumun ne kadar tehlikeli olduğunu göstermeye çalışır. Korku, yeni denememizi istemez.

Ama biz evden daha önce çıktık ve biliyoruz, bu mektuplarda aklımıza getirilmek istenen kötü şeylerin hiçbiri olmadı, bunlar gerçek değil.

Yaratılmaya çalışılan korkunun aklımızı bastırmasına izin vermeyelim. Korku insanı esir alır, akıl özgürleştirir. Aklımız, korkumuzun önüne geçmeli.

* Koç Üniversitesi